

חברת יהודי איטליה לפעולה רוחנית
HEVRAT YEHUDÉ ITALIA LIF'ULÀ RUHANIT
עמותה מס' 58-002-050-1

ערב שבת זכור תשע"ד (14.3.2014)

הגורם המפרסם:

חברת יהודי איטליה לפעולה רוחנית (ע"ר).

פרטי הקשר:

גלעד לביאן – מנהל מוזיאון יהדות איטליה.

מייל: ecd@italianjewishmuseum.org

טלפון: 02-6241610

כותרת המכרז:

שירותי אדריכלות ועיצוב עבור מיזם הרחבת בית הכנסת כמנהג בני רומה, חידוש מוזיאון יהדות איטליה ובית יהודי איטליה.

תיאור המכרז:

בית יהודי איטליה, רח' הלל 25 ירושלים, יושב במבנה לשימור (מונומנט היסטורי) אשר במקורו נבנה בשנת 1885-1887. האדריכל מתבקש להגיש תוכנית בהתאם לדרישות הקהילה והמוזיאון (כמצורף ב"צרכי המבנה המבוקש"), עד יום 1 מאי 2014 בשעה 12:00, במשרדי המוזיאון.

תנאי סף למכרז:

1. המציע הינו תאגיד הרשום בישראל או בחו"ל על פי דין, שאינו תאגיד רשום.
  2. המציע בעל כל האישורים הנדרשים לפי חוק עסקאות גופים ציבוריים, התשל"ו-1976.
  3. הכשרה מקצועית (לפחות) - אדריכל רשום במסלול שימור מבנים.
  4. ניסיון (לפחות) - תכנון ב-7 השנים האחרונות שקדמו למועד האחרון להגשת הבקשה להצטרפות לרשימה, של לפחות 3 פרויקטים של שימור מבנים כשבכל אתר נכללים מבנים לשימור בשטח 500 מ"ר לפחות.
- לגופים אדריכליים מחו"ל תינתן האפשרות להשתתף, ובתנאי שלרבות עמידה בסעיפים 3-4 בתנאי הסף, ישלחו מסמכים המוכיחים כי הם מורשים ובעלי ניסיון באדריכלות של מבנה שימור כמקובל בארץ ממנה פועל המשרד.

אופן הוכחת עמידה בתנאי הסף

- הוכחת הכשרה מקצועית - צרוף צילום רישיון בתוקף (רישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים) או תעודת הסמכה כנדרש, לפי הענין, כמפורט להלן:
- מציע שהנו תאגיד – אחד מבעלי השליטה, לפחות. "בעל שליטה" – כמשמעותו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח – 1968. "תאגיד" – לרבות שותפות רשומה.
  - מציע שהנו שותפות לא רשומה – אחד מהשותפים, לפחות.
  - מציע שהנו עוסק מורשה יחיד – המציע עצמו.
  - ניסיון רלבנטי- מילוי טבלה המפרטת את הניסיון הרלבנטי הנדרש, כולל ציון פרטי איש קשר.
- וכן צירוף המלצות ואישורים ו/או מסמכים הנדרשים לצורך הוכחת ניסיון המציע, דוגמת אישור מזמין או חשבונות חתומים ומאושרים על ידי המזמין או מנהל הפרויקט (מדובר בשינוי אופן הוכחת תנאי הסף - בתוקף מיום 25.12.2013).

אישור תכניות המוצעות מותנה באישורה של ועדת השימור של עיריית ירושלים.

חברת יהודי איטליה לפעולה רוחנית אינה מחוייבת לבחור בהצעת המחיר הנמוכה ביותר.

כל המציע לא יהיה זכאי לכל תמורה שהיא בגין הכנת ההצעה והגשתה.

- הגופים המשתתפים במכרז מתקבשים להגיש תיאור כללי של התוכנית האדריכלית המוצעת וסקיצה ראשונה של המוזיאון (קומת קרקע וקומה ראשונה).
- להלן תיאור "צרכי המבנה המבוקש" המהווים חלק בלתי נפרד ממטרות המכרז.

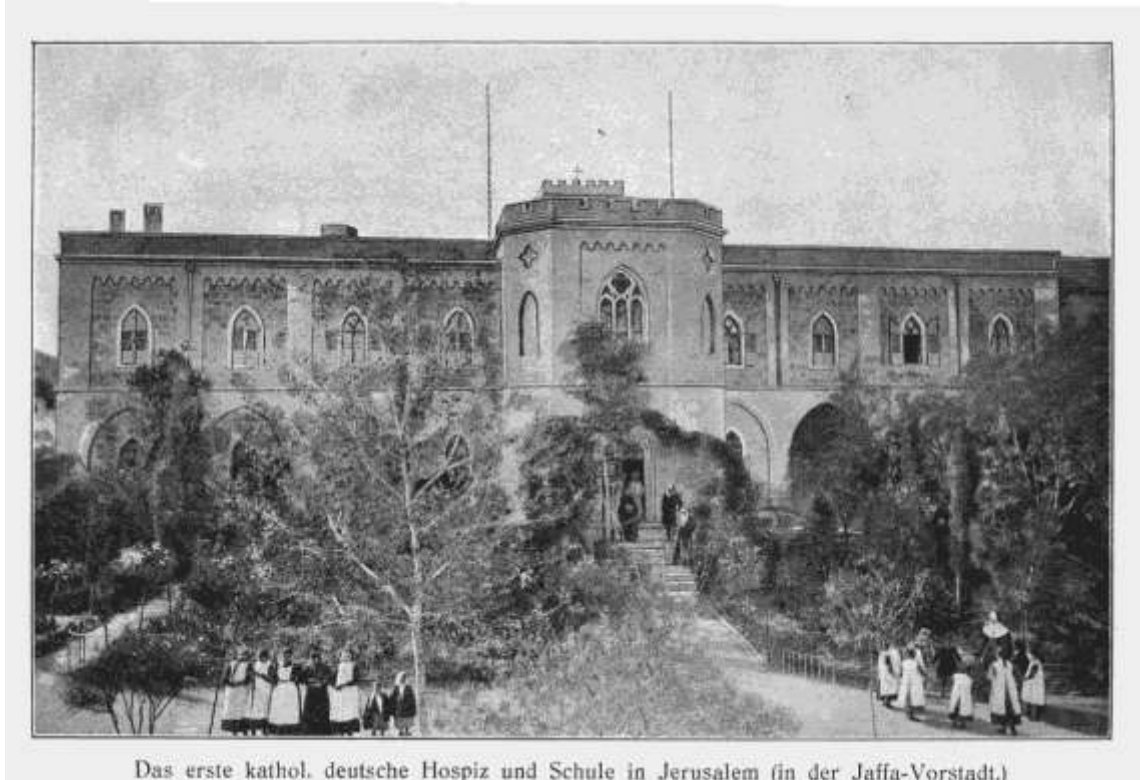
חברת יהודי איטליה לפעולה רוחנית
HEVRAT YEHUDÉ ITALIA LIF'ULÁ RUHANIT
עמותה מס' 58-002-050-1

בית יהודי איטליה ומוזיאון יהדות איטליה

בית יהודי איטליה, ומוזיאון יהדות איטליה יושבים יחד במונומנט היסטורי המיועד לשימור. במבנה זה מגולמים דברי ימיה של העיר החדשה בירושלים מראשיתה, בשלהי התקופה העות'מאנית דרך ימי המנדט הבריטי, ימי הקמת מדינת ישראל ועד לעצם היום הזה (פרק זמן העולה על 150 שנים). ראשיתו בשלהי התקופה העות'מאנית שמאופיינת בתמורות רבות העוברות על ירושלים, אשר היתוו את פניה של העיר החדשה, שהתפתחה מחוץ לחומות המקיפות את הגרעין ההיסטורי של ירושלים במהלך אלפי שנים.

המתחם בראשיתו נבנה כמתחם של הקהילה הנוצרית קתולית גרמנית, אשר נבנה מצפון מערב לברכת ממילא וממערב לשכונה היהודית נחלת שבעה שנוסדה כ-20 שנה קודם לכן.

בית יהודי איטליה שוכן במבנה האכסנייה שנבנה במערב המתחם (בשנים 1886-1887) לפי תוכניתו של האדריכל תיאודור זנדל, ארכיטקט ובנאי בן המושבה הטמפלרית, שתכנן בירושלים רבים ממבני הציבור שהוקמו בעיר בתקופה בה פרצה העיר את גבולותיה וידעה התפתחות מרשימה מחוץ לחומות העיר העתיקה, ביניהם בית החולים שערי צדק (הישן – כיום מבנה רשות השידור ברחוב יפו) או בית הספר היהודי למל (ברחוב ישעיהו שבשכונת זכרון משה). לצד עבודות אלה סייע לאדריכל הגרמני היינריך ראנרד בתכנון כנסיית הדורמציון ולאדריכל קונרד שיק בתכנון בית החולים הגרמני (כיום אגף של ביקור חולים). בשנים אלו הוא עמד גם בראש צוות מהנדסים שתכנן את אחד מקטעי מסילת הרכבת לירושלים (שנחנכה בשנת 1892). בעת ביקורו של הקיסר הגרמני וילהלם השני בירושלים הועמד תיאודור זנדל בראש משלחת המכובדים מקבלי פני הקיסר בביקורו במושבה הגרמנית. במעמד זה הגיש זנדל לקיסר את מתנת המתיישבים הטמפלרים לרגל ביקורו. הקיסר, שהתפעל מאוד מכישורי התכנון והבנייה של זנדל, העניק לו את תואר הכבוד המקצועי "באוראט" (Baurat) – יועץ לבנייה.

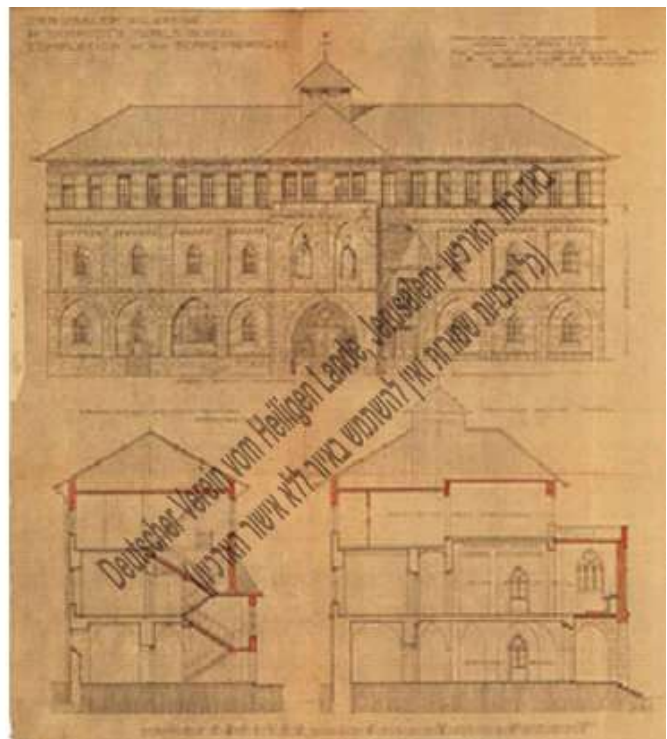
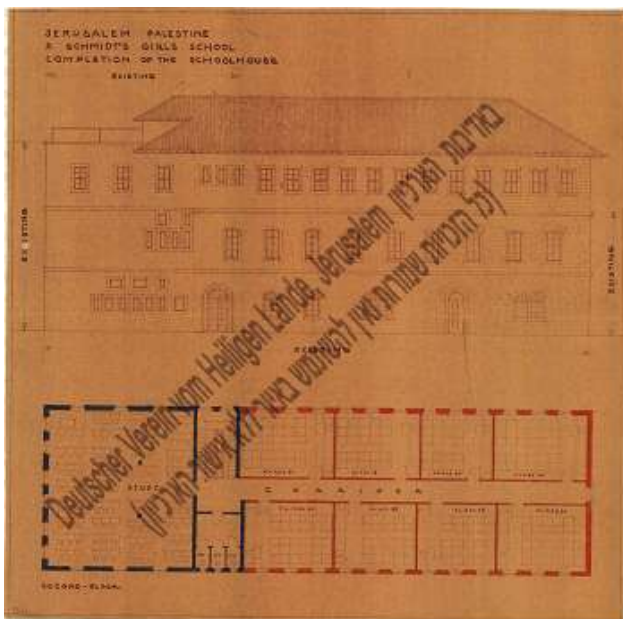
מתוך:

hl. Lande **Ein alter schlesischer Pionier**, Nicolai O. S. Druck von C. Miarka, G. m. b. H., 1911, (צילום בין עמודים 13 ו-14)

חברת יהודי איטליה לפעולה רוחנית
HEVRAT YEHUDÉ ITALIA LIF'ULÁ RUHANIT
עמותה מס' 58-002-050-1

תקופת המנדט הבריטי (שראשיתו בכיבוש ירושלים על ידי הבריטים בדצמבר 1917) הביאה לפריחה ומהפכה בהתפתחותה האורבנית של ירושלים. העיר שהייתה בירת מחוז בלתי חשוב בתקופה העות'מאנית וסבלה מעזובה ונחשלות ללא תשתיות ומערכות עירוניות שהותירו את השכונות שמחוץ לחומות מבודדות ומנותקות עברה שינוי מהותי. השלטון הבריטי קבע את ירושלים כבירת ארץ ישראל (תואר ומעמד אותו איבדה ירושלים מאז ימי הצלבנים) והקים בה מנגנון של מינהל עירוני מסודר שכלל מחלקות מקצועיות שהיו מופקדות על תכנון עירוני, תחזוקה, אספקת מים, תברואה ועוד). בתקופה זו המתחם, (בו מצוי היום מוזיאון יהדות איטליה), אשר כונה באותו זמן בניין שמידט עובר תהליך של הגדלת שני המבנים המרכזיים במתחם - האכסניה והקאפלה שבבנה זנדל ומבנה בית הספר שבמזרח המתחם (כיום משכן המבנה את משרדי קצין העיר). תוכניות ההרחבה לשני המבנים משורטטות ב 1927 על ידי האדריכל היינריך ראנרד (הארכיטקט של כנסיית הדורמציון ואכסניית סאנט פאולוס שמול שער שכם). בשניהם נוספה קומה ושטח הקאפלה גדל בצורה ניכרת. המבנים היום משמרים את אותה תוכנית המופיעה כאן בציור חזיתות המבנים של ראנרד

תוכנית לתוספת קומה בבניין האכסניה והקאפלה במתחם שמידט (1927)

שתי התוכניות באדיבות הארכיון Deutscher Verein vom Heiligen Lande, Jerusalem
(כל הזכויות שמורות ואין להשתמש בהן ללא אישור הארכיון).

באותן שנים מתפתח המרכז האורבני של העיר החדשה שמחוץ לחומות ואזור מתחם שמידט מצוי בסמיכות ללב אותו מרכז. במקום ממשיך להתקיים בית הספר לנערות, (בעוד בית הספר לנערים הוקם בסאנט פאולוס שמול שער שכם) ולמורת רוחם של המחנכים הגרמנים הם נאלצים למלא את הוראת השלטון הבריטי וללמד בשפה האנגלית ולא הגרמנית.

הקמת מדינת ישראל מייצג פרק חדש בתולדות המבנה וחדריו השונים שירתו עתה מוסדות ציבוריים שונים של מדינת ישראל (בית הספר מעלה, תזמורת הנוער, השרות הפסיכולוגי, הסוכנות ועוד). אחד המוסדות, שמוצא לו משכן בחלק מחדריו של הבניין המערבי, הוא בית הספר הדתי היוקרתי "מעלה", שחינך את תלמידיו ברוח ציונית דתית, תוך שילוב ערכי דת ומסורת יהודיים עם תרבות אירופאית מתקדמת. בית הספר שנוסד

חברת יהודי איטליה לפעולה רוחנית
HEVRAT YEHUDÉ ITALIA LIF'ULÁ RUHANIT
עמותה מס' 58-002-050-1

ב 1929 על ידי קבוצת הורים שנמנו על זרם המזרחי ורב המורים היו אקדמאים יוצאי גרמניה. בבית הספר התחנכו מספר רב של תלמידים ביניהם עשרות שהגיעו לעמדות מפתח בחיי המדינה, האקדמיה (שני חתני פרס נובל, הפרופ' לכלכלה דניאל כהנמן ופרופ' לכימיה אברהם הרשקו), רפואה, ספרות (הסופר חיים באר) עיתונות (אמנון דנקנר), משפטים (יהודית קרפ), כלכלה, אדריכלות (דוד קאסוטו) וצבא. המבנה העיקרי היה במעלה רחוב הלל היום, בחצר בתי משפחת חסבון, והיה צר מלהכיל את כל הכיתות. בשנת 1947 וועד ההורים היה בתהליך של מ"מ לשכירת חדרים ב'בנין שמידט' אך פרוץ מלחמת השחרור קטע את התהליך ורק לאחר המלחמה חלק מפעילותם הייתה במתחם שמידט.

באותן שנים מניין יוצאי איטליה בירושלים העביר את פעילותו ממשכנו הארעי בגן ילדים ברחוב הנביאים והחל בתפילה בשבתות וחגים לפי נוהג האיטלאני בבניין שברחוב הלל 25. המניין מנה אז כמה עשרות מתפללים ומאז ועד היום הגיע מניינים לכדי מאה בשבתות. בשנת 1951 הועלה בית הכנסת המשמש את המתפללים היום, מן העיירה קונליאנו וינטו, במסגרת פרויקט הצלה של בתי כנסת וחפצי קודש מאיטליה לארץ. הרוח החיה מאחורי המבצע היה אומברטו נכון, בן הקהילה איטלקית, שסבב באיטליה לאחר מלחמת העולם השנייה במסגרת תפקידיו הציבוריים. אומברטו נכון, שראה את עשרות בתי הכנסת הנטושים ללא קהילות והעלה בעיני רוחו את הקהילות החדשות בארץ המשוועות לתשמישי קדושה, עשה את החיבור הדתי הטבעי – העברת ארונות קודש ורהיטים מאיטליה ופיזורם בבתי כנסת בארץ. מפעלו היה לראשיתו של מוזיאון יהדות איטליה הנושא את שמו של אומברטו נכון.

כיום קהילת יהודי איטליה ומוזיאון יהדות איטליה, חיים יחד במבנה המשמש בימי החול כמוזיאון המציג את התרבות החומרית העשירה של קהילת יהודי איטליה, ובשבתות וחגים, חוזר לשמש כמקום תפילה והתכנסות של הקהילה. הסימביוזה בין הקהילה הפעילה והמוזיאון הוא שילוב ייחודי שאין דומה לו במקומות אחרים, וזוהי חוזקתו וייחודו.

צרכי המבנה המחודש:

מורכבותו ההיסטורית של המבנה וחשיבותו האדריכלית חייבים לעמוד בבסיס כל פעולת שיפוץ ובניה. כל הצעה חייבת לשמר את אופיו ולהשאר נאמנה לתוכניתו המקורית של המבנה (הן בחוץ והן בפנים), תוך כדי התאמה לצרכים הנדרשים היום בפעילות המוזיאון ובית הכנסת.

למוזיאון ולבית הכנסת צרכים שונים ובמרכז שניהם עומד בית הכנסת בן המאה 18 מקונליאנו וינטו. לפיכך, מרחב זה חייב להישאר פתוח בימי חול בשעות פעילות המוזיאון ובשבתות וחגים בזמני פעילות הקהילה. יתר המרחבים יחולקו בין חדרי תצוגה של המוזיאון, המשרדים וחדרים המשמשים את פעילויות עמותת חברי יהודי איטליה. פעילויות אלו אינן חלק מפעילויות המוזיאון ולכן חייבים להישאר כיחידה עצמאית. המשמעות היא יצירת שני מרחבים עקריים, כשאחד מכיל את השני, ולכל אחד רצף תנועה משל עצמו, ואזור תנועה משותף (בית הכנסת).

להלן חלוקה של פירוט הבקשות עם דגש על צרכי הקהילה והמוזיאון:

צרכי הקהילה

- יש צורך בתוספת מקומות לעזרת נשים (כ- 20 מקומות).
- הוספה של כ 6-8 מקומות בבית הכנסת (לגברים).
- שני חדרים לפעילות החברתית השונות עבור המבוגרים והצעירים (רב תכליתי).

חברת יהודי איטליה לפעולה רוחנית
HEVRAT YEHUDÉ ITALIA LIF'ULÁ RUHANIT
עמותה מס' 58-002-050-1

- חדר המכונה חדר פראטו ימשיך לשמש גם כבית המדרש (קיימת התחייבות למשפחת פראטו לשמור על החדר, אך ניתן להעבירו למקום אחר).
- חדר המכונה אנטיקולי.
- אולם גדול אשר ישמש כמקום להרצאות כמו גם מקום התאספות לקהילה, ובחגים יוסב לבית כנסת נוסף לצידו של בית הכנסת הקיים – במהלך השנה האולם ישמש גם פעילות תרבותית של המוזיאון וחדר תצוגה, לתצוגות מתחלפות.
- להתקין מטבח המיועד לצרכי אירועים חברתיים ו מחסן למוצרי מזון ושתייה, פלטות וכו' לשבתות ולחגים.
- יש לבדוק את האפשרות לייעד חדר רב שימושי לספרית החברה.
- כניסה נפרדת למתחם הקהילה (רצוי).

צרכי המוזיאון

- כניסה מרשימה וייחודית.
- חדרי תצוגה רבים ככל שניתן.
- מערכת בקרת אקלים ותאורה בחדרים.
- חלונות עם פילטרים מסנני קרינה.
- טיפול בנושא האקוסטיקה בחדרים השונים.
- תכנון חדרי המיועדים לתצוגה בתלייה ובוטרינות.
- בניית מסלול היקפי ככל הניתן אשר הכניסה והיציאה יהיו מאותו המקום, או במקום סמוך (שומר אחד יוצב בכניסה והיציאה מהמוזיאון – (מטעמי חיסכון).
- חנות במתחם הכניסה והיציאה למוזיאון.
- האולם ישמש גם פעילות תרבותית של המוזיאון וחדר תצוגה, לתצוגות מתחלפות (אולם גדול אשר ישמש כמקום להרצאות כמו גם מקום התאספות לקהילה, ובחגים יוסב לבית כנסת נוסף לצידו של בית הכנסת הקיים).
- פתרונות תצוגה בחללי המוזיאון, בהתאם לסוג האוסף הקיים.
- חדרי פעילות לקבוצות.

משרדים

- יש לתכנן את משרדי העבודה:
- 1. חדר מנהל/ת המוזיאון,
- 2. חדר אוצר/ת המוזיאון,
- 3. חדר יו"ר
- 4. 5-6 עמדות משרד
- חדר המיועד לשימור טקסטיל ועץ.

צרכים משותפים

- שרותים בקומת הקרקע וקומה א'.
- טיפול בכל מערכת החשמל.
- בניית תעלות אינטרנט בכל החללים.
- אפשרות להפרדה בין שתי מערכות אזהקה כך שבשבתות וחגים חדרי התצוגה יהיו מוגנים במערכת אזהקה נפרדת.
- הפרדה של דלתות בין האזור של המוזיאון בלבד, האזור המשותף והמשרדים.
- דרך הנצחה מכובדת ואסטיטית לתורמים.

